

**Uitvoeringsprogramma
Lokale Inclusieagenda Wassenaar 2025**

072.1

Inhoudsopgave

Woord vooraf.....	3
Uitgangspunten.....	6
De domeinen	9
Domein 1. Inclusieve buurt	9
Domein 2. Cultuur, sport en vrije tijd	11
Domein 3. Welzijn en zorg	13
Domein 4. Communicatie en dienstverlening	15
Domein 5. Arbeidsmarkt	17
Domein 6. Onderwijs	19
Werkgroep <i>Inclusief Wassenaar</i>	21
Bijlage A: Totaaloverzicht van de acties	22

Woord vooraf

Beste lezer,

Een samenleving waarin iedereen zich welkom voelt, waarin niemand aan de zijlijn staat – dát is waar we in Wassenaar naar streven. Een inclusieve samenleving is er één waarin iedereen, ongeacht godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid, volwaardig kan meedoen. Of het nu gaat om meedoen in de buurt, op school, op het werk of in de sportvereniging – iedereen verdient een plek.

Het college presenteert hierbij het Uitvoeringsprogramma Lokale Inclusieagenda Wassenaar. Dit uitvoeringsprogramma is geen eindpunt, maar een krachtige stap vooruit op weg naar een samenleving waarin toegankelijkheid en gelijkwaardigheid vanzelfsprekend zijn. We zetten in op bewustwording, heldere en toegankelijke communicatie en de waardevolle inzet van ervaringsdeskundigen.

We draaien het perspectief om: we kijken niet alleen naar hoe de mens zich kan voegen in de samenleving, maar ook naar de mate waarin de samenleving rekening kan houden met de individuele mens. Want beperkingen verschillen per mens en daarmee ook de manieren waarop mensen kunnen deelnemen. Alleen als we onze omgeving zo inrichten dat zoveel mogelijk mensen – met én zonder beperking – er gebruik van kan maken, bouwen we aan een samenleving die écht inclusief is.

Dat is geen individuele uitdaging, maar een gezamenlijke opdracht. Inclusie vraagt om tijd, om aandacht en om een blijvende inzet. Het is een manier van denken én van doen. Samen met onze partners en inwoners zetten we concrete stappen naar een Wassenaar waarin iedereen zich gezien, gehoord en gewaardeerd kan weten.

Met vriendelijke groet,

Ronald Zoutendijk,
Wethouder Cultuur en Welzijn

Inleiding

Voor u ligt het Uitvoeringsprogramma Lokale Inclusieagenda Wassenaar 2025 (hierna: LIA).

Dit uitvoeringsprogramma is een uitwerking van het adviesrapport dat in 2023 door Inclusionlab is opgesteld en het Beleidsplan Sociaal Domein Wassenaar 2024 op het gebied van inclusiebeleid. Dit uitvoeringsprogramma is een praktisch instrument waarmee de voortgang van de gemeentelijke inspanningen om inclusiviteit te stimuleren en bevorderen, gemonitord en geëvalueerd kan worden.

Aanleiding

De afgelopen jaren hebben er meerdere inspanningen plaatsgevonden op weg naar een inclusieve samenleving in Wassenaar in het kader van het programma 'Iedereen doet mee'. Met dit uitvoeringsprogramma wil de gemeente de beweging in de richting van een inclusieve en toegankelijke samenleving nog meer kracht geven.

Wat willen we bereiken?

De ambitie om tot een inclusiever en toegankelijker Wassenaar te komen, is vertaald in een uitvoeringsprogramma met concrete acties die we op korte termijn kunnen uitvoeren. Het uiteindelijke doel is dat van nature inclusief gedacht en gehandeld wordt en dat de aandacht voor inclusie en toegankelijkheid voor mensen met een beperking een vanzelfsprekend onderdeel is geworden van onze beleidsontwikkeling, dienstverlening en communicatie.

Ook op andere beleidsterreinen moet toegankelijkheid nog (meer) onderdeel worden van beleid en de uitvoering hiervan. Dit vraagt wel om een integrale aanpak, om te komen tot een gezamenlijk denkwijze waarbij alle ambtelijke eenheden zijn betrokken. Dit betekent een verbinding tussen het sociale en fysieke domein, het maatschappelijk middenveld en andere belanghebbenden.

De zes domeinen

Het uitvoeringsprogramma is ingedeeld in zes domeinen. De verdeling van de volgende zes domeinen is als volgt:

1. Inclusieve buurt.
2. Cultuur, sport en vrije tijd.
3. Welzijn en zorg.
4. Communicatie en dienstverlening.
5. Arbeidsmarkt.
6. Onderwijs.

De acties die in dit uitvoeringsprogramma uiteen worden gezet vloeien mede voort uit het adviesrapport 'Lokale Inclusie Agenda Wassenaar 2023' van Inclusionlab. Er is een verdeling gemaakt tussen de acties die op de korte en lange termijn kunnen worden uitgevoerd om de gemeente Wassenaar zo inclusief en toegankelijk mogelijk te maken. De acties die op de korte termijn zullen stapsgewijs in 2025 worden uitgevoerd. Vanaf 2026 zullen de acties van de lange termijn worden uitgevoerd.

Verder is het van belang om rekening te houden met de ontwikkelingen en de actuele situatie in Wassenaar. Hierdoor is het mogelijk dat tussentijds ook andere acties worden uitgevoerd waarmee de inclusiviteit en toegankelijkheid in Wassenaar kan worden bevorderd.

Leeswijzer

In dit uitvoeringsprogramma zal per domein aandacht worden geschonken aan de acties die al worden uitgevoerd of waarmee binnenkort wordt gestart. Ook wordt de monitoring en evaluatie van de acties aangekaart. Tot slot komt het plan voor de werkgroep 'Inclusief Wassenaar' aan bod. In bijlage A vindt u een totaaloverzicht van alle acties in de zes domeinen.

Uitgangspunten

Wettelijke verplichting & "Niets over ons zonder ons"

In 2016 is in Nederland het VN-verdrag Handicap, voluit het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap geratificeerd. Het is een internationaal verdrag dat de rechten van mensen met een beperking beschermt en bevordert. Het verdrag legt de nadruk op gelijke behandeling, participatie en non-discriminatie voor mensen met een beperking en het stelt concrete doelen voor overheden en maatschappelijke organisaties om dit te realiseren.

De gemeenten hebben van de Rijksoverheid de opdracht gekregen om, samen met de mensen om wie het gaat, op lokaal niveau uitvoering te geven aan dit verdrag. De slogan 'Niets over ons, zonder ons' is dan ook de reden waarop in de gemeente Wassenaar een werkgroep wordt opgezet met ervaringsdeskundigen.

In de gemeente Wassenaar wordt uitvoering gegeven aan het VN-verdrag door middel van het uitvoeringsprogramma LIA, om zo te komen tot een meer inclusieve en voor iedereen toegankelijke samenleving.

Inclusie en toegankelijkheid

○ **Inclusie**

Met inclusie wordt bedoeld: het streven naar een samenleving waarin iedere persoon wordt opgenomen in de samenleving en daarom onbeperkt kan deelnemen. Het maakt niet uit wat iemands leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, seksuele voorkeur, talenten of beperkingen zijn. Men heeft regie over hun eigen leven, iedereen wordt gelijk behandeld en er wordt niet gediscrimineerd. Ook heeft iedereen toegang tot dezelfde voorzieningen en diensten.

○ **Toegankelijkheid**

Met toegankelijkheid wordt bedoeld dat iedereen volledig en volwaardig gebruik moet kunnen meedoen in de samenleving. In dit uitvoeringsprogramma worden drie soorten toegankelijkheid onderscheiden: fysieke toegankelijkheid, sociale toegankelijkheid en digitale toegankelijkheid.

- **Fysieke toegankelijkheid** houdt in dat men gebruik kan maken van de openbare ruimte zonder obstakels en belemmeringen.
- **Sociale toegankelijkheid** betekent dat er op een 'gewone' manier met mensen met een beperking wordt omgegaan. Het gaat hierbij om de manier waarop iemand met een beperking wordt aangesproken en behandeld.

- **Digitale toegankelijkheid** richt zich op de mate waarin iedereen gebruik kan maken van de (gemeentelijke) websites en apps. Deze moeten voldoen aan bepaalde richtlijnen, zodat mensen met allerlei verschillende beperkingen geen hinderingen ervaren als zij gebruik willen maken van deze diensten.

Verbinding met andere beleidsstukken en de Sustainable Development Goals (SDG's)

In het overkoepelende *Beleidsplan Sociaal Domein Wassenaar 2024* is inclusie benoemd als belangrijk thema. Hieraan zijn diverse beleidsnota's verbonden waarin inclusie eveneens centraal staat, zoals de *Nota Internationals* en het *Ouderenbeleid*.

In november 2024 is bovendien het *Subsidiebeleid gemeente Wassenaar 2025* vastgesteld, waarin inclusie een rol speelt. Daarnaast is in de *Beheervisie 2024-2028* het streven naar een toegankelijke openbare ruimte voor iedereen opgenomen.

Het *Dienstverleningsmodel gemeente Wassenaar 2024*, dat in december 2024 door het college is vastgesteld, bevat elementen die bijdragen aan een inclusievere gemeentelijke dienstverlening. Tot slot wordt inclusie meegenomen in de *Sportvisie* en *Woonzorgvisie*. Deze plannen staan nog op de agenda om door de gemeenteraad te worden behandeld.

Dit uitvoeringsprogramma heeft tevens een link met de SDG's¹. Een van de doelen van is ongelijkheid verminderen (SDG 10). Het bevorderen van gelijke kansen en het verminderen van ongelijkheid, zowel internationaal als binnen de eigen gemeentegrenzen, is essentieel voor een veerkrachtige en inclusieve samenleving. Sociale samenhang vormt de basis voor het goed functioneren van onze gemeenschap. Daarom streeft de gemeente Wassenaar ernaar om iedereen – ongeacht godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid – volwaardig te laten deelnemen aan het maatschappelijke, economische en politieke leven. Dit vraagt om het actief wegnemen van belemmeringen en het tegengaan van discriminatie. De gemeente zet zich in op het ontwikkelen en uitvoeren van inclusief beleid dat gelijke kansen waarborgt en ongelijkheden structureel aanpakt.

Monitoring en evaluatie

Met behulp van de werkgroep *Wassenaar Inclusief* zal de voortgang van de uit te voeren acties worden gemonitord. Het uitvoeringsprogramma LIA zal periodiek worden geëvalueerd. Op grond van deze evaluatie zal worden bepaald in hoeverre het uitvoeringsprogramma toe is aan actualisering. De evaluatie vindt zowel plaats op de uitvoering van de actiepunten, als op grond

¹ <https://www.sdgnerland.nl>

van het bredere perspectief van gelijke kansen, inclusie en de realisatie van het VN-verdrag op elk van de zes thema's.

De domeinen

Domein 1. Inclusieve buurt

Wat willen wij bereiken?

In de gemeente Wassenaar moeten alle Wassenaarders, maar ook haar bezoekers, zich veilig kunnen verplaatsen in de openbare ruimte. Dit streven is opgenomen in de Beheervisie 2024-2028, die in september 2023 door de raad is aangenomen.

De openbare ruimte moet voor iedere Wassenaar, ongeacht godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid, inclusief en fysiek toegankelijk ingericht zijn.

Door in te zetten op een inclusieve buurt, zullen mensen eerder geneigd zijn om de buitenruimte op te zoeken en op die wijze (weer) met anderen in contact te komen. Een inclusieve en fysiek toegankelijke openbare ruimte kan hiermee dus bijdragen aan het vergroten van de sociale cohesie, doordat er vaker contactmomenten tussen de buurtbewoners zullen ontstaan. Het project Versterking Dorpskern is hiervan een duidelijk voorbeeld.

Hoe gaan wij dit bereiken?

Om de verschillende buurten in Wassenaar inclusief en fysiek toegankelijk te maken, zullen diverse aanpakken worden gebruikt. Hoeveel tijd benodigd is om de buurten inclusief en fysiek toegankelijk te maken, is afhankelijk van de grootte van een aanpak of project.

In de gemeentelijke communicatie zal periodiek aandacht worden besteed aan het bevorderen van de toegankelijkheid van de openbare ruimte, onder andere door inwoners te informeren over het belang van het snoeien van overhangend groen en het correct parkeren. Daarbij zal bij (her)inrichting van de openbare ruimte toegankelijkheid blijvend als maatstaf worden meegenomen in het ontwerp en de uitvoering.

Er zal dementievriendelijk en toegankelijk gebouwd worden door de richtlijnen volgen die hiervoor gelden. Zo kunnen de inwoners op alle leeftijden en alle fasen van hun leven prettig kunnen wonen. In de plannen voor huisvesting en de inrichting van de openbare ruimte zal er blijvend op worden gelet dat men zich veilig met een blindegeleidestok, rolstoel, rollator of een ander hulpmiddel kan bewegen.

Ook zullen voor gemeentelijke activiteiten, zoals inwonersavonden, zo veel als mogelijk toegankelijke locaties worden gebruikt om iedere inwoner de mogelijkheid te geven om deel te nemen aan de samenleving.

Actiepunten domein Inclusieve buurt	
<i>Korte termijn (in 2025 en verder)</i>	1.1. Openbare rolstoeltoegankelijke en zelfreinigende wc-units plaatsen bij de toegankelijke speelplaats aan de Dr. Mansveltkade en bij het marktterrein Berkhei.
	1.2. Bij het onderhoud van de openbare ruimte aanbevelingen van inwoners betrekken om de toegankelijkheid en veiligheid voor bijvoorbeeld mensen met een fysieke of visuele beperking te verbeteren.
	1.3. Gebruikmaken van toegankelijke locaties voor gemeentelijke bijeenkomsten, zoals inwonersavonden, spreekuren etc.
	1.4. Bij woningbouwprojecten aandacht besteden aan woningen voor ouderen en mensen met een beperking.
	1.5. Onderzoeken hoe Wassenaar meer dementievriendelijk kan worden gemaakt.
	1.6. Versterkte gemeentelijke communicatie-inzet rondom de toegankelijkheid van de openbare ruimte.
<i>Lange termijn (vanaf 2026 en verder)</i>	1.7. Onderzoeken of er plekken gecreëerd kunnen worden waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten, binnen en buiten.
	1.8. Onderzoeken mogelijkheden plaatsing openbare rolstoeltoegankelijke eco-toiletten of zelfreinigende wc-units in recreatiegebieden.

Domein 2. Cultuur, sport en vrije tijd

Wat willen wij bereiken?

○ *Cultuur*

In november 2024 heeft de Wassenaarse gemeenteraad het Subsidiebeleid gemeente Wassenaar 2025 vastgesteld. Hierna zijn in april 2025 de nieuwe subsidieregelingen door het college vastgesteld, waarin voor de subsidieregeling Kunst en Cultuur is opgenomen dat een *subsidieontvanger verplicht is om zijn activiteiten inclusief en toegankelijk uit te voeren tenzij dit niet van de subsidieontvanger kan worden verlangd*. Hiermee is een belangrijke stap gezet richting een inclusiever subsidiebeleid.

De bibliotheek is bij uitstek een inclusieve ontmoetingsplek. In de bibliotheek wordt geprogrammeerd voor zowel kinderen als volwassenen. Hierbij wil de gemeente de bibliotheek ondersteunen om tot een zo divers mogelijke programmering te komen, die alle Wassenaarders aanspreekt om de activiteiten te bezoeken.

○ *Sport*

Het toekomstbeeld is dat de Wassenaarse sport jong en oud verbindt. Iedereen is welkom, ongeacht geslacht, leeftijd, afkomst, seksuele voorkeur of handicap. Iedereen die nu nog aan de kant staat, kan meedoen in de reguliere clubs en verenigingen.

Deze ambitie gaat over de mensen die we met onze inzet bereiken: potentiële sporters, toeschouwers en vrijwilligers. De gemeente wil hen beter bereiken en laten profiteren van bewegen. Voor een groter bereik streeft de gemeente naar kansengelijkheid. Dat betekent een inclusieve sector waarin niemand nog drempels voelt om te (blijven) genieten van bewegen, sport en sportevenementen.

○ *Vrije tijd*

Een van de mogelijke vrijetijdsactiviteiten is het bezoeken van het familiestrand De Wassenaarse Slag. De gemeente Wassenaar heeft een van de meest rolstoelvriendelijke stranden van Nederland. Met de uitvoering van de Visie De Wassenaarse Slag 2025, die in maart 2025 is aangenomen door de raad, zal het familiestrand inclusiever en beter toegankelijk worden.

Hoe gaan wij dat bereiken?

De gemeente Wassenaar zal meer aandacht besteden aan de mogelijkheden voor alle Wassenaarders om van culturele activiteiten te genieten, ook als financiën of mobiliteit hierin een hindernis zijn. Hiervoor zal gebruik worden gemaakt van de communicatiemogelijkheden, zoals de gemeentelijke website.

Sportverenigingen hebben een belangrijke maatschappelijke functie. Er zal aandacht worden besteed aan het toegankelijker en daarmee inclusiever maken van de sportverenigingen en -activiteiten. Daarbij zal actief worden gecommuniceerd over de activiteiten van Fit in Wassenaar. Ook gaat de gemeente de verbinding met de grote internationale gemeenschap in Wassenaar vergroten, door deze Wassenaarders actief te informeren over de verschillende sport- en beweegmogelijkheden in de gemeente.

In de Visie De Wassenaarse Slag 2025 wordt aandacht geschonken aan het creëren van meer en nieuwe voorzieningen, zoals gehandicaptenparkeerplekken dicht bij het strand, een leuning bij de strandopgang, het plaatsen van meer bankjes die waterpas staan en een verlengd toegangspad naar de hoogwaterlijn. Met de verschillende acties zal het strand inclusiever en beter toegankelijk worden.

<i>Actiepunten domein Cultuur, sport en vrije tijd</i>		
<i>Korte termijn (in 2025 en verder)</i>	2.1.	In het subsidiebeleid aandacht schenken aan inclusie bij de toewijzingscriteria.
	2.2.	Duidelijk overzicht op de gemeentelijke website met regelingen voor minima om voor zowel 18- als 18+ een bijdrage aan te vragen voor het meedoen aan sport en/of cultuur.
	2.3.	<i>Fit in Wassenaar</i> vragen om blijvend aandacht te besteden aan inclusiviteit.
<i>Lange termijn (vanaf 2026 en verder)</i>	2.4.	Onderzoeken of tot speelruimtebeleid voor alle leeftijden kan worden gekomen: van speeltuin naar beweegtuin voor iedereen.

Domein 3. Welzijn en zorg

Wat willen wij bereiken?

De gemeente Wassenaar streeft ernaar dat iedere inwoner de passende informatie, advies, ondersteuning, hulp en zorg kan vinden én ontvangen. Om dit zo toegankelijk mogelijk te maken, is het Sociaal Team Wassenaar ingericht als centraal aanspreekpunt voor welzijn en zorg. Via één loket wordt de toegang tot informatie, advies, ondersteuning, hulp en zorg vereenvoudigd, zodat inwoners snel en effectief geholpen kunnen worden. In het Uitvoeringsprogramma Welzijn en zorg wordt verder richting gegeven aan de inzet voor de komende periode binnen dit domein. Dit programma is een uitwerking van het *Beleidsplan Sociaal Domein* en hierin wordt ook aandacht besteed aan inclusie en toegankelijkheid.

Daarnaast wil de gemeente de bewustwording en inclusiviteit in het dorp stimuleren, onder andere via de werkgroep *Inclusief Wassenaar*. Hierin speelt het concept van positieve gezondheid een belangrijke rol: het gaat niet alleen om het verminderen van klachten, maar juist om het versterken van veerkracht en het vermogen om mee te doen in de samenleving.

Hoe gaan wij dat bereiken?

Het Sociaal Team Wassenaar zorgt ervoor dat alle Wassenaarders op een laagdrempelige manier toegang hebben tot informatie, advies, ondersteuning, hulp en zorg. Binnen het Sociaal Team Wassenaar zal blijvend aandacht worden gegeven aan het bevorderen van inclusie en toegankelijkheid op alle fronten.

Er wordt al veel energie gestopt in het promoten van het Sociaal Team Wassenaar en deze inzet zal worden voortgezet. Bij de bijeenkomsten voor nieuwe inwoners, waar ook veel nieuwe internationale Wassenaarders voor het eerst kennismaken met de gemeente, zal het Sociaal Team Wassenaar genoemd en toegelicht worden om de vindbaarheid te blijven vergroten.

Actiepunten domein Welzijn en zorg	
<i>Korte termijn (in 2025 en verder)</i>	3.1. In het subsidiebeleid aandacht schenken aan inclusie bij de toewijzingscriteria.
	3.2. In het Sociaal Team Wassenaar inclusie op de agenda houden en de partners stimuleren hun toegankelijkheid in het oog te houden.
	3.3. Blijvende aandacht voor de vindbaarheid van het Sociaal Team Wassenaar.
	3.4. Uitvoering geven aan het Uitvoeringsprogramma Welzijn en Zorg 2025-2026.
<i>Lange termijn (vanaf 2026 en verder)</i>	3.5. Meer begeleiding voor mensen die voorzieningen nodig hebben door middel van het Sociaal Team Wassenaar.

Domein 4. Communicatie en dienstverlening

Wat willen wij bereiken?

Iedere Wassenaarder moet de gemeentelijke communicatie, zoals brieven, websites, toespraken, sociale media kunnen begrijpen. Zo kunnen alle inwoners profiteren van duidelijke gemeentelijke dienstverlening die goed toegankelijk is – zowel fysiek, sociaal als digitaal – en weten zij wat hun verplichtingen tegenover de gemeente zijn.

- *B1-taalniveau*

Er wordt ingezet op blijvende aandacht op het gebruik van taalniveau B1. Dit wil zeggen dat er gebruik wordt gemaakt van gemakkelijke woorden, die bijna iedereen gebruikt en korte, eenvoudige en actieve zinnen. Dit geldt voor de website en gemeentelijke apps.

- *Drie soorten toegankelijkheid*

- *Fysieke toegankelijkheid*

De nieuwe gemeentewinkel zal een goed fysiek toegankelijke locatie zijn. Zo worden inwoners met een beperking of ouderen niet gehinderd bij het bezoeken van de gemeente.

- *Digitale toegankelijkheid*

Niet iedereen heeft dezelfde digitale vaardigheden. Hierdoor vinden sommige mensen het lastiger om mee te kunnen doen in de samenleving. Het is daarom mogelijk om maatwerk te leveren voor de inwoners die niet geholpen zijn met de mogelijkheden die bijvoorbeeld door het Klant Contact Centrum worden aangeboden. Door een dienst van de gemeente zowel 'online' als 'offline' aan te bieden, wordt het toegankelijker voor de inwoners.

- *Sociale toegankelijkheid*

Bij de gemeente Wassenaar wordt iedereen op een gelijke manier behandeld, ongeacht godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid. Door in te zetten op het tonen van de inclusieve samenleving kan meer bewustzijn gecreëerd worden, waardoor de sociale toegankelijkheid kan toenemen.

- *Toegankelijk stemmen*

In 2025 heeft het Rijk het Actieplan Toegankelijk Stemmen gepresenteerd. Het doel van dit actieplan is dat mensen met een beperking en mensen met lage basisvaardigheden in Nederland zo zelfstandig mogelijk moeten kunnen stemmen. De gemeente Wassenaar streeft ernaar om alle

Wassenaarders te ondersteunen om zo zelfstandig mogelijk hun politieke keuze te maken en kenbaar te maken, waardoor zij ook op het politieke vlak onderdeel zijn van de samenleving.

Hoe gaan wij dat bereiken?

De gemeente Wassenaar zal met behulp van organisaties die de ambtenaren kunnen trainen en begeleiden bij deze verandering in werkstijl. Ook zal de werkgroep *Inclusief Wassenaar* hierin een rol kunnen vervullen, door hun ervaringen te delen met de gemeente waarvan kan worden geleerd. Dit is een langdurig proces en moet worden ingebed in de ambtelijke organisatie. In het Dienstverleningsmodel gemeente Wassenaar 2024 worden al enkele punten genoemd die de dienstverlening van de gemeente moeten verbeteren. Hierop zullen de acties van de LIA worden aangehaakt, zodat er efficiënt en effectief slagen gemaakt kunnen worden.

Actiepunten domein Communicatie en dienstverlening		
<i>Korte en lange termijn (in 2025 en verder)</i>	4.1.	Blijvende aandacht voor B1-niveau en inclusief taalgebruik in brieven en teksten van de gemeente.
	4.2.	Blijvende aandacht voor inclusie in bestuurlijke stukken.
	4.3.	Blijvende aandacht voor communicatie aan specifieke doelgroepen, zoals de internationale Wassenaarders.
	4.4.	Zoveel mogelijk aanbieden van toegankelijke websites van de gemeente (WCAG-standaarden).
	4.5.	Inclusie opnemen in actualisaties van beleidsplannen
	4.6.	Versterkte inzet op toegankelijk stemmen tijdens de verschillende verkiezingen.

Domein 5. Arbeidsmarkt

Wat willen wij bereiken?

- *Een inclusief medewerkersbestand*

Een divers samengesteld medewerkersbestand bij de gemeente Wassenaar draagt bij aan meer bewustzijn binnen de interne organisatie, zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit. Dit zal de inzichten bij het opstellen van nieuw beleid en bij het actualiseren van bestaand beleid.

Inclusief denken is nog niet de standaard denkwijze in de samenleving en de ambtelijke organisatie. Door de kennis en perspectieven vanuit verschillende achtergronden en ervaringen toe te voegen aan het medewerkersbestand, wordt het bewustzijn vergroot en ontstaat er ruimte voor meer inclusieve beleidsvorming.

- *Een inclusieve arbeidsmarkt*

Gemeenten hebben de taak om werkgevers te stimuleren mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen. Daarbij wil de gemeente Wassenaar ook zorgen voor meer bewustzijn en vanzelfsprekendheid. Het gaat om de waarden – wie doet mee en wie haakt af of wordt niet betrokken? De focus moet liggen op de focus op gelijke kansen voor iedereen.

Op grond van de Wet Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Wet SUWI) zijn gemeenten en het UWV verplicht om binnen arbeidsmarktregio's samen te werken aan de dienstverlening. In dit kader opent in juni 2025 het Werkcentrum in Zoetermeer zijn deuren. In juli 2025 volgt een locatie in de bibliotheek van Wassenaar. Deze centra vormen een toegankelijke ontmoetingsplek voor iedereen met vragen over werk, loopbaan of personeel.

Hoe gaan wij dat bereiken?

De gemeente Wassenaar hecht waarde aan inclusief werkgeverschap en wil dit waar mogelijk stimuleren. Hierin wil de gemeente Wassenaar een goed voorbeeld zijn. Samen met de eenheid HR en recruitment zal meer aandacht worden besteed de inclusiviteit in het wervings- en sollicitatieproces om te komen tot een meer inclusieve ambtelijke organisatie.

Verder zal in 2025 een plan worden bedacht om een 'Inclusief Werkcafé' of een vergelijkbaar evenement te organiseren in 2026. Hiermee zal de bewustwording worden werkgevers in de gemeente actief worden ondersteund en begeleid bij het aannemen van mensen met een beperking.

Daarbij zal het Werkcentrum in de bibliotheek van Wassenaar wekelijks ondersteuning bieden aan degenen die dit nodig hebben op het gebied van werk en inkomen.

Actiepunten domein Arbeidsmarkt

<i>Korte termijn (in 2025 en verder)</i>	5.1.	Bij het aantrekken van nieuwe medewerkers uitdragen dat diversiteit en inclusie binnen de ambtelijke organisatie belangrijk zijn.
<i>Lange termijn (vanaf 2026 en verder)</i>	5.2.	Een Inclusief Werkcafé organiseren (evt. met het Werkcentrum Wassenaar) voor werkzoekenden, werkgevers, arbeidstoeleiders en iedereen die zich wil oriënteren op werk.

Domein 6. Onderwijs

Wat willen wij bereiken?

- *Toegankelijke onderwijshuisvesting*

In april 2025 is het Integraal Huisvestigingsplan Onderwijs 2024-2039 (hierna: IHP) vastgesteld door de gemeenteraad. In het IHP wordt uiteengezet welk schoolgebouw, op welk moment en met welke maatregel aan de beurt is om door renovatie en (ver)nieuwbouw verduurzaamd te worden. Hierin wordt ook standaard aandacht besteed aan het inclusief en toegankelijk maken van de schoolgebouwen.

- *Toegankelijke omgeving*

De omgeving van de scholen voor basis- en voortgezet onderwijs in Wassenaar moet toegankelijk zijn. Alhoewel de scholen verantwoordelijk zijn voor de toegankelijk van de schoolpleinen, is de gemeente verantwoordelijk voor de omgeving. Door de juiste keuzes te maken, kan de gemeente een toegankelijke en veilige omgeving creëren waarin alle leerlingen in staat zijn om vanaf het eerste moment van de schooldag goed van start te gaan.

- *Doorstroompunt (voorheen Regionale Meld- en Coördinatiepunt (RMC))*

Thuiszitten kan ertoe leiden dat sociale ongelijkheid in de gemeente toeneemt. De gemeente Wassenaar streeft ernaar om zicht te hebben op de groep 'thuiszitters' en het thuiszitten zoveel mogelijk te voorkomen en terug te dringen. Door het actief signaleren en ondersteunen van jeugdigen en jongvolwassenen die langdurig buiten het onderwijs, werk of maatschappelijke participatie vallen, bevordert de gemeente gelijke toegang tot voorzieningen. Dit draagt bij aan een inclusieve en toegankelijke samenleving waarin niemand buitengesloten raakt.

Hoe gaan wij dat bereiken?

Bij de renovatie of (ver)nieuwbouw van schoolgebouwen zal worden gelet op de toegankelijkheid van de schoolomgevingen. Denk hierbij aan brede stoepen, geen onnodige obstakels, duidelijke visuele symbolen en/of tekens. Daarbij zal ingebod moeten worden dat schoolgebouwen toegankelijk moeten zijn voor leerlingen met een beperking. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de ervaringsdeskundigheid van de werkgroep *Inclusief Wassenaar*. De toegankelijkheid voor de leerlingen zal ook een blijvend onderwerp zijn tussen de gemeente Wassenaar en het onderwijs.

Naar verwachting wordt in 2026 de Leerplichtwet 1969 gewijzigd als onderdeel van het wetsvoorstel *Wet terugdringen schoolverzuim* en daarbij wordt een nieuw regionaal programma opgesteld. Dit regionale programma wordt opgesteld ter voorkoming en bestrijding van het

voortijdig schoolverlaten van jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar. Hierin zal meer aandacht worden besteed aan vroegsignalering en mogelijk de leeftijdsgrens verhoogd naar 27 jaar. De precieze invulling hiervan, wordt nog verder uitgewerkt.

Daarbij werken scholen, gemeente, inclusief de leerplichtfunctie en het Doorstroompunt, en welzijns- en zorgpartners samen door de verzuim- en thuiszitterproblematiek als punt op de Lokale Educatieve Agenda (LEA) aan te pakken.

Actiepunten domein Onderwijs		
<i>Korte termijn (in 2025 en verder)</i>	6.1.	Extra aandacht besteden aan het tegengaan van fysieke belemmeringen voor leerlingen met een beperking bij het renovatie- en nieuwbouwplannen.
	6.2.	In gesprek gaan met het onderwijsveld over het bevorderen van inclusiviteit en een mogelijke rol voor de gemeente hierin.
<i>Lange termijn (vanaf 2026 en verder)</i>	6.3.	Versterkte inzet van de leerplichtfunctie en het Doorstroompunt op het tegengaan van thuiszitten.

Werkgroep *Inclusief Wassenaar*

Doel, taken en verantwoordelijkheden

De werkgroep *Inclusief Wassenaar* is een onafhankelijke adviesgroep die zal werken als een verbindende schakel tussen de gemeente, inwoners met een beperking (ervaringsdeskundigen) en maatschappelijke organisaties. De werkgroep draagt bij aan het realiseren van een inclusieve samenleving door kennis, ervaring en signalen vanuit de praktijk te bundelen en te vertalen naar beleidsadvies.

De werkgroep heeft als kerntaak het monitoren, signaleren en evalueren van de uitvoering van het uitvoeringsprogramma LIA 2025. Zij houdt toezicht op de voortgang van de acties en toetst of de gestelde doelen worden behaald. Daarbij draagt zij bij aan het actueel houden van de LIA, afgestemd op maatschappelijke ontwikkelingen in Wassenaar.

De rol van de werkgroep kan per situatie verschillen. Afhankelijk van de context kan zij optreden als aanjager, inspirator of kritische meedenker. De evaluaties worden periodiek uitgevoerd op basis van bijdragen van de ambtelijke organisatie, ervaringsdeskundigen en maatschappelijke partners.

Samenstelling en werkwijze

De werkgroep bestaat uit ten hoogste zeven leden, exclusief vertegenwoordiging vanuit de ambtelijke organisatie. Deze omvang waarborgt de werkbaarheid en slagkracht van de groep. De werkgroep zal periodiek bijeenkomen in het gemeentekantoor. Namens de gemeente is er een vaste procesbegeleider, die zorgt voor consistentie en verbinding met de interne organisatie. Deze verbinding zorgt ervoor dat het inclusiebeleid breed gedragen wordt en dat signalen vanuit de samenleving tijdig worden opgepakt.

Evaluatie en doorontwikkeling

Na één jaar wordt de werkwijze van de werkgroep geëvalueerd. Daarbij wordt gekeken of de huidige rol en taakverdeling nog passend zijn en of bijstelling nodig is. Deze evaluatie draagt bij aan de doorontwikkeling van de werkgroep en het versterken van haar positie binnen het gemeentelijke beleid.

Bijlage A: Totaaloverzicht van de acties

Domein	Actie
Inclusieve buurt	1.1. Openbare rolstoeltoegankelijke en zelfreinigende wc-units plaatsen bij de toegankelijke speelplaats aan de Dr. Mansveltkade en bij het marktterrein Berkhei. 1.2. Bij het onderhoud van de openbare ruimte aanbevelingen van inwoners betrekken om de toegankelijkheid en veiligheid voor bijvoorbeeld mensen met een fysieke of visuele beperking te verbeteren. 1.3. Gebruikmaken van toegankelijke locaties voor gemeentelijke bijeenkomsten, zoals inwonersavonden, spreekuren etc. 1.4. Bij woningbouwprojecten aandacht besteden aan woningen voor ouderen en mensen met een beperking. 1.5. Onderzoeken hoe Wassenaar meer dementievriendelijk kan worden gemaakt. 1.6. Versterkte gemeentelijke communicatie-inzet rondom de toegankelijkheid van de openbare ruimte. 1.7. Onderzoeken of er plekken gecreëerd kunnen worden waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten, binnen en buiten. 1.8. Onderzoeken mogelijkheden plaatsing openbare rolstoeltoegankelijke eco-toiletten of zelfreinigende wc-units in recreatiegebieden.
Cultuur, sport en vrije tijd	2.1. In het subsidiebeleid aandacht schenken aan inclusie bij de toewijzingscriteria. 2.2. Duidelijk overzicht op de gemeentelijke website met regelingen voor minima om voor zowel 18- als 18+ een bijdrage aan te vragen voor het meedoen aan sport en/of cultuur. 2.3. <i>Fit in Wassenaar</i> vragen om blijvend aandacht te besteden aan inclusiviteit.

Domein	Actie
	2.4. Onderzoeken of tot speelruimtebeleid voor alle leeftijden kan worden gekomen: van speeltuin naar beweegtuin voor iedereen.
Welzijn en zorg	3.1. In het subsidiebeleid aandacht schenken aan inclusie bij de toewijzingscriteria. 3.2. In het Sociaal Team Wassenaar inclusie op de agenda houden en de partners stimuleren hun toegankelijkheid in het oog te houden. 3.3. Blijvende aandacht voor de vindbaarheid van het Sociaal Team Wassenaar. 3.4. Uitvoering geven aan het Uitvoeringsprogramma Welzijn en Zorg 2025-2026. 3.5. Meer begeleiding voor mensen die voorzieningen nodig hebben door middel van het Sociaal Team Wassenaar.
Communicatie en dienstverlening	4.1. Blijvende aandacht voor B1-niveau en inclusief taalgebruik in brieven en teksten van de gemeente. 4.2. Blijvende aandacht voor inclusie in bestuurlijke stukken. 4.3. Blijvende aandacht voor communicatie aan specifieke doelgroepen, zoals de internationale Wassenaarders. 4.4. Zoveel mogelijk aanbieden van toegankelijke websites van de gemeente (WCAG-standaarden) 4.5. Inclusie opnemen in actualisaties van alle beleidsplannen. 4.6. Versterkte inzet op toegankelijk stemmen tijdens de verschillende verkiezingen.
Arbeidsmarkt	5.1. Bij het aantrekken van nieuwe medewerkers uitdragen dat diversiteit en inclusie binnen de ambtelijke organisatie belangrijk zijn. 5.2. Een Inclusief Werkcafé organiseren (evt. met het Werkcentrum Wassenaar) voor werkzoekenden, werkgevers, arbeidstoeleiders en iedereen die zich wil oriënteren op werk.

Domein	Actie
Onderwijs	6.1. Extra aandacht besteden aan het tegengaan van fysieke belemmeringen voor leerlingen met een beperking bij het renovatie- en nieuwbouwplannen. 6.2. In gesprek gaan met het onderwijsveld over het bevorderen van inclusiviteit en een mogelijke rol voor de gemeente hierin. 6.3. Versterkte inzet van de leerplichtfunctie en het Doorstroompunt op het tegengaan van thuiszitten.